

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIA A PATRA

CAUZA PASTELI ȘI ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 9898/02, 9863/02, 6255/02 și 10425/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 iunie 2004

DEFINITIVĂ

15/09/2004

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Pasteli și alții c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl M. PELLONPÄÄ,

DlJ. CASADEVALL,

DlS. PAVLOVSKI,

DlJ. BORRERO BORRERO,

Dna E. FURA-SANDSTRÖM,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 25 mai 2004 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află patru cereri (nr. 9898/02, 10425/02, 6255/02 și 9863/02) depuse împotriva Republicii Moldova la Curte în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către patru cetățeni ai Republicii Moldova, dna Sofia Pasteli, dna Nadejda Cernicov, dl Pavel Carețchi și dna Maria Carețchi („reclamanți”), la 24 decembrie 2001, 12 decembrie 2001, 10 ianuarie 2002 și, respectiv, la 10 ianuarie 2002.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl Victor Constantinov, care a acționat în numele organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru Drepturile Omului” cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamanții au pretins în conformitate cu articolul 6 § 1 al Convenției că din cauza neexecutării hotărârilor din 25 august 2000, 29 septembrie 2000, 6 decembrie 2000, 25 august 2001 și 25 august 2001, dreptul lor ca o instanță să hotărască asupra drepturilor lor cu caracter civil a fost încălcat și că ei nu au putut beneficia de bunurile lor, fiind încălcat astfel dreptul lor la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererile au fost repartizate Secției a Patra. La 4 februarie 2003, o Cameră din cadrul acelei Secții a decis să comunice cererile Guvernului. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea sa.

5. La 25 mai 2004, Camera a decis în conformitate cu articolul 42 (1) al Regulamentului Curții să conexeze cererile.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamanții sunt toți cetățeni ai Republicii Moldova și locuiesc în Republica Moldova. Ei s-au născut în 1920, 1927, 1925 și, respectiv, în 1928.

7. La 29 iulie 1994 și la 16 februarie 1995, Guvernul și Parlamentul au adoptat două hotărâri conform cărora depozitele anumitor categorii de persoane la Banca de Economii trebuiau indexate. În conformitate cu hotărârile respective, Ministerul Finanțelor trebuia să aloce fondurile necesare Băncii de Economii. Totuși, el nu a făcut acest lucru, iar Banca de Economii nu a putut executa hotărârile Parlamentului și Guvernului.

8. În 2000 și 2001, reclamanții au depus cereri de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor la Judecătoria Sectorului Râșcani solicitând compensații.

9. Prin hotărârile din 25 august 2000 și 29 septembrie 2000, instanța i-a acordat dnei Sofia Pasteli compensații în mărime de MDL 734¹ și, respectiv, de MDL 1,466.² Aceste hotărâri nu au fost contestate cu apel și au devenit irevocabile.

10. Printr-o hotărâre din 6 decembrie 2000, instanța i-a acordat dnei Nadejda Cernicov compensații în mărime de MDL 4,398³. Această hotărâre nu a fost contestată cu apel și a devenit irevocabilă.

11. Printr-o hotărâre din 25 august 2001, instanța i-a acordat dlui Pavel Carețchi compensații în mărime de MDL 2,904⁴. Această hotărâre nu a fost contestată cu apel și a devenit irevocabilă.

12. Printr-o hotărâre din 25 august 2001, instanța i-a acordat dnei Maria Carețchi compensații în mărime de MDL 5,876⁵. Această hotărâre nu a fost contestată cu apel și a devenit irevocabilă.

13. La date nespecificate, reclamanții au depus plângeri cu privire la neexecutarea hotărârilor la Ministerul Justiției și Departamentul de Executare a Deciziilor Judecătorești. În răspunsurile lor, Ministerul Justiției și Departamentul de Executare a Deciziilor Judecătorești i-au informat că hotărârile nu puteau fi executate, deoarece, conform legislației relevante, nu au fost prevăzute fonduri pentru executarea hotărârilor în bugetul de stat anual.

14. La 22 aprilie 2003, după comunicarea cauzelor Guvernului, hotărârile au fost executate de către Ministerul Finanțelor.

¹ EUR 65

² EUR 135

³ EUR 403

⁴ EUR 248

⁵ EUR 501

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

15. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, în vigoare la acel moment, prevedeau următoarele:

Articolul 336. Hotărârile instanțelor de judecată și ale altor organe, care urmează să fie executate

Se execută conform regulilor stabilite de prezentul titlu al codului: 1) hotărârile, încheierile și deciziile date de instanțele de judecată în pricinile civile...

Articolul 338. Eliberarea titlului executor

Titlul executor se eliberează de către instanță creditorului-urmăritor, după ce hotărârea a rămas definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată, când titlul executor se eliberează imediat după darea hotărârii.

Articolul 343. Prezentarea documentului de executare silită spre executare

Executorul judecătoresc începe executarea hotărârilor la cererea persoanelor, enumerate în articolul 5 al prezentului cod, iar în cazurile prevăzute de alineatul al doilea al prezentului articol - în urma dispoziției judecătorului.

Articolul 349. Controlul asupra executării hotărârilor

Controlul asupra executării juste și la timp a hotărârilor judecătorești se exercită de către Departamentul de executare a deciziilor judiciare pe lângă Ministerul Justiției.

ÎN DREPT

16. Reclamanții pretind că dreptul lor ca o instanță să hotărască asupra drepturilor lor cu caracter civil a fost încălcat ca urmare a neexecutării de către autorități a hotărârilor din 25 august 2000, 29 septembrie 2000, 6 decembrie 2000, 25 august 2001 și 25 august 2001. Ei s-au bazat pe articolul 6 § 1 al Convenției care, în partea sa relevantă, prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”.

17. În continuare, reclamanții au pretins că datorită neexecutării hotărârilor în favoarea lor, ei nu au putut beneficia de bunurile lor, astfel, dreptul lor la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție a fost încălcat. Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

18. Curtea consideră că pretențiile reclamanților în temeiul articolului 6 § 1 și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică întrebări de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că nici un alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Curtea, prin urmare, declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

19. În temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, reclamanții s-au plâns de neexecutarea de către autorități a hotărârilor Judecătoriei Sectorului Râșcani din 25 august 2000, 29 septembrie 2000, 6 decembrie 2000, 25 august 2001 și 25 august 2001.

20. Guvernul nu a negat că neexecutarea hotărârilor a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

21. Curtea reiterează că articolul 6 § 1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel, el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o

parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports* 1997-II, p. 510, § 40).

22. O autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V). În această cauză, reclamantii nu trebuiau împiedicați să beneficieze de succesul obținut în urma litigiului, care se referea la plata compensațiilor.

23. Curtea notează că hotărârile Judecătoriei Sectorului Râșcani au rămas neexecutate pe parcursul unor perioade care au variat între treizeci și două și douăzeci de luni (până la 22 aprilie 2003, după ce cauzele au fost comunicate Guvernului de către Curte).

24. Prin omisiunea timp de mai multe luni de a lua măsurile necesare pentru a executa hotărârile irevocabile în această cauză, autoritățile moldovenești au privat prevederile articolului 6 § 1 al Convenției de toate efectele benefice.

25. Prin urmare, a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

26. În continuare, reclamantii au pretins că din cauza neexecutării hotărârilor în favoarea lor, ei nu au putut beneficia de bunurile lor, dreptul lor la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție fiind astfel încălcat.

27. Guvernul nu a negat că neexecutarea hotărârilor a constituit o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

28. Curtea reiterează că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*, hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 301-B, § 59).

29. Curtea notează că reclamantii au avut pretenții executorii care au rezultat din hotărârile Judecătoriei Sectorului Râșcani din 25 august 2000, 29 septembrie 2000, 6 decembrie 2000, 25 august 2001 și 25 august 2001. Prin urmare, rezultă că imposibilitatea reclamanților de a obține executarea hotărârilor până la 22 aprilie 2003 a constituit o ingerință în dreptul lor la respectarea bunurilor lor, așa precum este prevăzut în prima propoziție a primului paragraf al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

30. Prin neexecutarea hotărârilor Judecătoriei Sectorului Râșcani, autoritățile naționale au împiedicat reclamantii să li se plătească compensațiile și să beneficieze de banii lor. Guvernul nu a prezentat nici o

justificare pentru această ingerință, iar Curtea consideră că lipsa fondurilor nu poate justifica o astfel de omisiune (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ambruosi v. Italy*, nr. 31227/96, §§ 28-34, 19 octombrie 2000).

31. Prin urmare, a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

32. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

33. Reclamanții au solicitat următoarele sume de bani cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârilor: dna Sofia Pasteli – EUR 76, dna Nadejda Cernicov - EUR 160, dl Pavel Carețchi – EUR 50 și dna Maria Carețchi – EUR 100.

34. Guvernul a considerat sumele pretinse excesive și a lăsat aprecierea prejudiciului material la discreția Curții.

35. Curtea consideră că reclamanții au suferit prejudicii materiale ca rezultat al neexecutării hotărârilor din 25 august 2000, 29 septembrie 2000, 6 decembrie 2000, 25 august 2001 și, respectiv, din 25 august 2001. Curtea acordă dnei Sofia Pasteli – EUR 76, dnei Nadejda Cernicov - EUR 160, dlui Pavel Carețchi – EUR 50 și dnei Maria Carețchi – EUR 100.

B. Prejudiciul moral

36. Reclamanții au solicitat următoarele sume de bani cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârilor: dna Sofia Pasteli – EUR 27,300, dna Nadejda Cernicov - EUR 37,720, dl Pavel Carețchi – EUR 41,300 și dna Maria Carețchi – EUR 29,500.

37. Guvernul a contestat sumele pretinse de reclamanți, susținând că ele sunt excesive în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că în unele cauze simpla constatare de către Curte a unei violări a fost considerată ca o satisfacție echitabilă suficientă. Guvernul, în continuare, a citat cauza *Burdov v. Russia*, nr. 59498/00, ECHR 2002-III, unde reclamantului i s-au alocat EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral.

38. Curtea consideră că reclamanților le-a fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării hotărârilor, mai ales având în vedere

vârsta lor avansată și faptul că unicul lor venit este pensia de stat. Atunci când acordă o sumă de bani cu titlu de prejudiciu moral, suferit de fiecare reclamant, Curtea ia în considerație asemenea factori precum vârsta reclamantului, venitul său personal, durata procedurilor de executare și alte aspecte relevante. Ea acordă dnei Sofia Pasteli – EUR 1,000, dnei Nadejda Cernicov - EUR 900, dlui Pavel Carețchi – EUR 700 și dnei Maria Carețchi – EUR 700.

C. Costuri și cheltuieli

39. Reclamanții, de asemenea, au pretins câte EUR 1,000 fiecare cu titlu de costuri de reprezentare. Ei s-au bazat pe contractele încheiate cu avocatul lor, conform cărora costurile vor fi plătite numai în caz de succes.

40. Guvernul nu a fost de acord cu sumele pretinse, declarând că ele sunt excesive și că reclamanții nu au dovedit pretinsele cheltuieli de reprezentare.

41. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

42. În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, trebuie prezentată o listă detaliată a tuturor pretențiilor, în lipsa căreia Camera poate respinge pretențiile în totalitate sau în parte.

43. Curtea poate să se bazeze, în evaluarea sa, pe elemente precum numărul de ore lucrate de avocat și tariful perceput de acesta pentru o oră de lucru. Totuși, deoarece reclamanții nu au prezentat o astfel de informație, Curtea decide să nu aloce nici o sumă cu titlu de costuri și cheltuieli (a se vedea *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 48).

D. Dobânda

44. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* cererile admisibile;
2. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;

3. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției:
 - dnei Sofia Pasteli – EUR 76 cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,000 cu titlu de prejudiciu moral,
 - dnei Nadejda Cernicov – EUR 160 cu titlu de prejudiciu material și EUR 900 cu titlu de prejudiciu moral,
 - dlui Pavel Carețchi – EUR 50 cu titlu de prejudiciu material și EUR 700 cu titlu de prejudiciu moral,
 - dnei Maria Carețchi – EUR 100 cu titlu de prejudiciu material și EUR 700 cu titlu de prejudiciu moral;
 - (b) ca aceste sume să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (c) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 iunie 2004 în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte